

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Απεβίωσε ο μεγάλος Έλληνας Σκηνοθέτης Θεόδωρος Αγγελόπουλος

Ο Υπουργός και το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού με βαθιά θλίψη πληροφορήθηκαν το θάνατο του μεγάλου Έλληνα σκηνοθέτη, Θεόδωρου Αγγελόπουλου. Ο Θεόδωρος Αγγελόπουλος τραυματίστηκε σοβαρά σε τροχαίο στον περιφερειακό δρόμο της Δραπετσώνας, όπου βρισκόταν για τα γυρίσματα της ταινίας *Η άλλη θάλασσα* και εξέπνευσε το βράδυ της Τρίτης. Η απώλεια του 77χρονου σκηνοθέτη είναι μεγάλη για τον ελληνικό και το διεθνή κινηματογράφο.

Η υψηλή αισθητική του, η ανάβλυση ποίησης από κάθε πλάνο και ο ιδεολογικός προσανατολισμός της θεματολογίας των έργων του καθιέρωσαν τον Έλληνα δημιουργό ως έναν από τους πιο σημαντικούς και κυρίως τους πιο προσωπικούς σκηνοθέτες του δεύτερου μισού του 20^{ου} αιώνα μέχρι σήμερα. Στα σαράντα χρόνια δημιουργικής δράσης κατέθεσε, σαν παγκόσμια κληρονομιά, έργο που αποτελεί μοναδική πηγή ποιητικής μετεξέλιξης, καταγραφής της ιστορίας και γενικότερα των ιδεολογιών και κοινωνικών εξελίξεων του σύγχρονου ελληνισμού.

Ο Θεόδωρος Αγγελόπουλος εγκατέλειψε τις σπουδές του στη Νομική Σχολή της Αθήνας και το 1961 έφυγε στο Παρίσι, όπου αρχικά παρακολούθησε στη Σορβόνη μαθήματα γαλλικής φιλολογίας και φιλμογραφίας, καθώς και μαθήματα εθνολογίας και στη συνέχεια μαθήματα κινηματογράφου στη Σχολή Κινηματογράφου IDHEC και στο Musée de l'homme. Μετά την επιστροφή του στην Ελλάδα το 1964 και μέχρι το 1967 εργάστηκε ως κριτικός κινηματογράφου στην εφημερίδα 'Δημοκρατική Αλλαγή', μαζί με τον Βασίλη Ραφαηλίδη και την Τώνια Μαρκετάκη. Με τον κινηματογράφο άρχισε να ασχολείται το 1965 και το 1968 παρουσίασε την πρώτη του μικρού μήκους ταινία *Εκπομπή* στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης. Το 1970, όταν ο Αγγελόπουλος παρουσιάζει την *Αναπαράσταση*, μια μοναδική ασπρόμαυρη κινηματογραφική μεταφορά ενός πραγματικού περιστατικού (ενός εγκλήματος που έγινε στην ελληνική επαρχία), μια αλληγορία πάνω στην εγκατάλειψη της ελληνικής υπαίθρου και τις πολιτικοκοινωνικές συνθήκες που ευθύνονται γι' αυτήν, κερδίζει το πρώτο βραβείο στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, καθώς και άλλες διακρίσεις στο εξωτερικό, και σηματοδότησε την αυγή του σύγχρονου ελληνικού κινηματογράφου. Δύο χρόνια αργότερα γυρίζει τις *Μέρες του '36*, η πρώτη 'καθαρόαιμη' πολιτική ταινία του ελληνικού σινεμά χαρακτηριζόμενη από μπρεκτική αποστασιοποίηση, μέσα στα χρόνια της δικτατορίας. Το 1975 έρχεται η σειρά του *Θιάσου*, ενός πραγματικού κινηματογραφικού αριστουργήματος, όπου η ιστορία, η αρχαία τραγωδία και η εμφύλια αντιπαράθεση συνθέτουν ένα έργο το οποίο έχει ταυτίσει το όνομά του με το σημαντικό διεθνή κινηματογράφο. Η ταινία καλύπτει τα γεγονότα από το 1939 μέχρι το 1952 και η τότε ελληνική κυβέρνηση αρνείται να την αποστείλει στο φεστιβάλ των Καννών για να εκπροσωπήσει την Ελλάδα. Με τους *Κυνηγούς*, μια παραγωγή του 1977, κλείνει η «τριλογία της ιστορίας», πετυχαίνοντας την κινηματογραφική γέννηση του φαντάσματος του εμφυλίου που θα ταραξεί τον ύπνο της αστικής κοινωνίας, τριάντα χρόνια μετά τη λήξη του.

Η δεκαετία του 1980 ανοίγει με τον *Μεγαλέξανδρο*. Μια ταινία με μεγαλόπρεπη και ποιητική εικονοποίηση, με πυκνό συνδυασμό μύθων, συμβόλων και ιδεολογιών. Ο Μεγαλέξανδρος μετατρέπεται με έναν μοναδικό τρόπο σ' ένα σύγχρονο και ταυτόχρονα λαϊκό ήρωα με χαρακτηριστικά του Άρη Βελιουχιώτη.

Το *Ταξίδι στα Κύθηρα* ανοίγει τον κύκλο μιας νέας τριλογίας, η οποία ονομάστηκε «η τριλογία της μοναξιάς». Αναφερόμενος και πάλι στα πολιτικά πάθη και τις σκληρές συνέπειές τους πάνω στον άνθρωπο, που μετατρέπεται σε φορέα υπαρξιακών συγκρούσεων. Θα ακολουθήσει, το 1986, ο *Μελισσοκόμος*, ο παλαίμαχος αντάρτης φάντασμα της αντίστασης και του εμφυλίου ένας χαρακτήρας που ομοιάζει να διατρέχει όλο το φιλικό έργο του Αγγελόπουλου βιώνοντας το υπαρξιακό κενό.

Το 1988 με *Το Τοπίο στην Ομίχλη* ο Αγγελόπουλος κλείνει την τριλογία. Με ψυχολογικά τοπία της ομίχλης, δυο παιδιά σύμβολα, παιδιά του χαμένου μετανάστη σε μια ιδεατή Γερμανία, θα επιχειρήσουν σχεδόν μια υπερβατική περιπλάνηση για την αναζήτησή του.

Το Μετέωρο Βήμα του Πελαργού, δυο χρόνια μετά την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού στις ανατολικές χώρες, αποκαλύπτει με μια σπαρακτική και απόλυτα αισθητική εικόνα τα προβλήματα των ανθρώπων χωρίς πατρίδα, των ανθρώπων ανάμεσα στα σύνορα, των μεταναστών, σχεδόν προφητικά, διαβλέποντας την επερχόμενη έκρηξη των πληθυσμιακών μετακινήσεων.

Το 1995 με το *Βλέμμα του Οδυσσέα* ο Αγγελόπουλος θα παντρέψει την εορταστική συγκυρία των 100 χρόνων του κινηματογράφου με την ασύλληπτη αγριότητα που διαδραματίζεται στην διαμελιζόμενη Γιουγκοσλαβία.

Η ταινία *Μια Αιωνιότητα και Μια Μέρα*, που του χάρισε το μεγάλο βραβείο των Καννών, είναι πιο προσωπική και υπαρξιακή, ενδοσκοπώντας στον ψυχισμό ενός ανθρώπου που οδεύει προς το θάνατο.

Οι ταινίες του έχουν συμμετάσχει σε πολλά διεθνή φεστιβάλ και έχει κερδίσει πολλά βραβεία, τα οποία τον καθιέρωσαν παγκοσμίως ως έναν από τους σπουδαιότερους σκηνοθέτες του σύγχρονου κινηματογράφου. Επίσης, πολλά αφιερώματα που τιμούν τη δουλειά του έχουν πραγματοποιηθεί σ' όλο τον κόσμο. Έχει αναγορευθεί επίτιμος διδάκτορας των Πανεπιστημίου των Βρυξελλών, του Πανεπιστημίου Χ Ναντέρ (Nanterre) στο Παρίσι και του Πανεπιστημίου του Έσσεξ (Essex). Μαζί με τον Βασίλη Ραφαηλίδη υπήρξε συνιδρυτής του περιοδικού **Σύγχρονος Κινηματογράφος**.

Ο Αγγελόπουλος είναι ένας αυθεντικός οραματιστής, διανοούμενος, φορέας εθνικής συνείδησης, ο οποίος στοχάζεται πάνω στην ιστορική διαδρομή και τη μοίρα της πατρίδας του. Οι αλληπάλληλες τραγωδίες της φυλής των Ελλήνων και οι ιδεολογικές – πολιτικές μεταλλάξεις που υπέστη από τις αρχές του 20ού αιώνα μέχρι και την πρόσφατη ιστορία της, αποτελούν το όχημα του έργου του.

Τα κατεξοχήν εκφραστικά εργαλεία της τέχνης του, συνοψίζονται στην αποστασιοποίηση, σε τρόπους των θεατρικών αρχετύπων με σχεδόν πλήρη απουσία του ρεαλισμού, στην ποιητική αφαίρεση, την αργή, περίτεχνη κίνηση της κάμερας, και τα μεγάλα σε χρονική διάρκεια πλάνα. Κυρίαρχος φιλοσοφικός άξονας των ταινιών του είναι η ιστορία που καθορίζει την ανθρώπινη μοίρα.

Μια νέα τριλογία ξεκίνησε με *Το Λιβάδι που Δακρύζει* και θα ολοκληρωνόταν με την ταινία *Η άλλη Θάλασσα*, στα γυρίσματα της οποίας κτυπήθηκε τόσο άδικα από τη μοίρα. Η ταινία, στους συμπαραγωγούς της οποίας συμπεριλαμβάνεται και το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, θα ολοκληρωνόταν με γυρίσματα στη χώρα μας.

Το 1999, ο Θεόδωρος Αγγελόπουλος τιμήθηκε από τον τότε Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Γλαύκο Κληρίδη με το 'Μετάλλιο Εξαιρετικής Προσφοράς'.

Φιλμογραφία / διεθνείς διακρίσεις (επιλεκτικά): 1968 «Εκπομπή» μικρού μήκους, 1970 «Αναπαράσταση» (Βραβείο καλύτερης ξένης ταινίας στο Φεστιβάλ του Hyeres 1971,Βραβείο Georges Sadoul 1971), 1972 «Μέρες του '36» (Βραβείο FIPRESCI Βερολίνο 1973), 1975 «Ο Θίασος»(Βραβείο FIPRESCI, Διεθνές Φεστιβάλ Καννών 1975, Βραβείο Interfilm Βερολίνο «Forum» 1975, Βραβείο καλύτερης ταινίας της χρονιάς, British Film Institute 1976, Βραβείο Καλύτερης ταινίας στον κόσμο για τη δεκαετία 1970-80, Ένωση Κριτικών Ιταλίας, Μία από τις καλύτερες ταινίες της ιστορίας του κινηματογράφου, FIPRESCI, Καλύτερη ταινία της χρονιάς, Grand Prix για τις τέχνες, Ιαπωνία,Βραβείο Golden Age, Βρυξέλλες 1976), 1977 « Οι κυνηγοί» (Βραβείο καλύτερης ταινίας Golden Hugo, Σικάγο 1978), 1980 «Μεγαλέξανδρος» (Βραβείο Χρυσό Λιοντάρι και FIPRESCI, Βενετία 1980),1981 «Ένα χωριό, ένας χωριάτης» ντοκιμαντέρ, 1983 «Αθήνα, επιστροφή στην Ακρόπολη» τηλεοπτικό ντοκιμαντέρ, 1984 «Ταξίδι στα Κύθηρα», 1986 «Ο μελισσοκόμος», 1988 «Τοπίο στην ομίχλη», 1991 «Το μετέωρο βήμα του πελαργού»(Cinema Lumiere, Μπολόνια (Ιταλία), Μάρτιος - Απρίλιος 2002,Φεστιβάλ Σίδνεϊ (Αυστραλία), Ιούνιος 2003), 1995 « Το βλέμμα του Οδυσσέα» (Ειδικό Βραβείο Κριτικής Επιτροπής, Διεθνές Φεστιβάλ Καννών 1995, FIPRESCI Βραβείο της Διεθνούς Ένωσης Κριτικών, Διεθνές Φεστιβάλ Καννών 1995, Felix των Κριτικών ταινίας της χρονιάς, 1995), 1998 « Μια αιωνιότητα και μια μέρα»(Χρυσός Φοίνικας στο Διεθνές Φεστιβάλ Καννών, 1998),2004 «Το λιβάδι που δακρύζει», 2008 «Η σκόνη του χρόνου»

Ο Θόδωρος Αγγελόπουλος ήταν ο ελεγειακός ποιητής των κινηματογραφικών εικόνων και της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας και κοινωνικής πραγματικότητας. Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού εκφράζει την εκτίμηση και τον θαυμασμό του για τον εκλιπόντα ακούραστο εργάτη του ελληνικού και διεθνούς κινηματογράφου, το δημιουργό του «*Θίασου*», του «*Μεγαλέξανδρου*» και άλλων επικολυρικών ταινιών που έκαναν γνωστή την Ελλάδα σε όλη την Υφήλιο για περισσότερο από τέσσερις δεκαετίες. Έναν κορυφαίο και πολυβραβευμένο διεθνή Έλληνα σκηνοθέτη με διακρίσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Επίσης εκφράζει τα βαθύτατα συλλυπητήρια του προς τη σύζυγό του, τους συγγενείς και οικείους του. Από πλευράς του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού θα κατατεθούν στεφάνια εκ μέρους του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού και του Διευθυντή των Πολιτιστικών Υπηρεσιών.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

25 Ιανουαρίου 2012